

Investeringsfonderna

Av kamrarrättsassessorn Olle Stenman

1. Inledning

I denna artikel lämnas en redogörelse för fondsystemen enligt lagen (1979:609) om allmän investeringsfond och enligt lagen (1984:1090) om inbetalning på förnyelsekonto. Även fonder enligt lagen (1982:1185) om inbetalning på särskilt investeringskonto berörs. Tyngdpunkten ligger på ny lagstiftning, regeringens och statens industriverks (SIND) praxis beträffande in-
språktagande av fonder. Därutöver ges några synpunkter på den praktiska användningen av fondsystemen samt redovisas förslag till ändrade regler.

2. Allmänt om investeringsfondsystemet

För aktiebolag och ekonomiska föreningar finns ett permanent frivilligt fondsystem, de *allmänna investeringsfonderna*. Därjämte har under den senaste tio-års-perioden förekommit tillfälliga, obligatoriska fondsystem. Obligatoriet ligger däri att företag med årsvinster överstigande ett visst belopp varit tvungna att betala in viss del av årsvinsten på räntelöst konto i riksbanken. Senast i raden är *förnyelsefonderna* för vilken inbetalningsskyldighet är aktuell vid 1986 års taxering. De obligatoriska fondsystemen har visserligen haft olika namn men utformningen och det huvudsakliga syftet har hela tiden varit detsamma, nämligen att dra in pengar till staten.

3. Tillämpningsområdet

3.1. Allmän investeringsfond

Till allmän investeringsfond får avsättning göras av svenska aktiebolag inklusive bankaktiebolag och försäkringsaktiebolag, svensk ekonomisk förening, svensk sparbank och svensk ömsesidig skadeförsäkringsanstalt.

När vinstdelningsskatten infördes fr o m den 1 januari 1984 utvidgades möjligheterna att utnyttja investeringsfondsystemet i två avseenden. Tidigare har en fondavsättning endast kunnat göras i förvärvskälla inom inkomstslagen *rörelse* och *jordbruksfastighet*. Numera godtas fondavsättning vid beräkning av inkomst av *annan fastighet*. Den andra ändringen är att ömsesidiga skadeförsäkringsanstalter tagits med i kretsen av fondsobjekt. Samtidigt klargjordes att de schablontaxerade bostadsföretagen inte får nyttja systemet.

3.2. Förnyelsefond

Det är samma krets av företag som har rätt att göra avsättning till allmän investeringsfond (jfr. 3.1) som omfattas av inbetalningsskyldigheten med ett undantag, nämligen livförsäkringsanstalterna.

4. Avsättningsunderlaget

4.1. Allmän investeringsfond

Underlaget för avsättningens storlek till allmän investeringsfond är den s k justerade årsvinsten. Med det menas årsvinsten enligt fastställd balansräkning + erlagda eller beräknade allmänna skatter (till allmänna skatter räknas vinstdelningsskatten)

- + belopp som avsatts till allmän investeringsfond eller annan liknande fond (annan liknande fond är t ex förnyelsefonderna)
- + belopp som donerats till allmännyttigt eller därmed jämförligt ändamål
- + restituerade allmänna skatter
- belopp som återförts från lagerinvesteringskonto (6 §) jämte tillägg på sådant belopp
- + belopp som föranlett ändring av årsvinsten på grund av överföring av allmän investeringsfond från koncernföretag (13 §).

4.2. Förnyelsefond

Samma justeringar som under 4.1. angetts för avsättning till allmän investeringsfond skall göras även vid beräkning av avsättningsunderlaget till förnyelsefonderna. Avsättningsunderlagen är alltså i princip identiska och inget hindrar att ett företag sätter av maximalt belopp till allmän investeringsfond samtidigt som det gör avsättningen till förnyelsefond.

I de obligatoriska fondsystemen har det dock ansetts nödvändigt med en *yterligare justering* av årsvinsten. Detta hänger samman med att ett företag civilrättsligt har möjlighet att göra av- och nedskrivningar med större belopp än som kan godtas vid taxeringen. Detta gäller såväl nedskrivning av lager, kontrakt eller fordringar som avskrivning på fastigheter, aktier, inventarier eller andra anläggningstillgångar. Även koncernbidrag kan lämnas med större belopp än som kan godtas vid taxeringen. Med hänsyn till detta gäller beträffande t ex den nu aktuella förnyelsefonden att den fastställda årsvinsten skall ökas med belopp som har tagits i anspråk för av- eller nedskrivning eller koncernbidrag utöver vad som kan godtas vid inkomsttaxeringen.

5. Avsättningens storlek och inbetalningen till riksbanken

5.1. Allmän investeringsfond

Vad gäller de allmänna investeringsfonderna medges avdrag med högst hälften av den justerade årsvinsten. Företaget skall såvitt avser bokslut 31/12

-84 och senare betala in 75 procent av avsättningen till ett räntelöst konto i riksbanken. Tidigare var inbetalningskvoten 50 procent. Skälet till höjningen av inbetalningskvoten var bl a att den inte borde vara lägre än bolagsskatten (52 %). Den låga nivån medförde nämligen att det även för ett företag som inte hade något aktuellt investeringsbehov kunde te sig mer förmånligt att göra avsättning till investeringsfond än att betala skatt.

5.2. Förnyelsefond

När det gäller förnyelsefonden är inbetalningsskyldigheten 10 procent av den justerade årsvinsten om den överstiger 500 000 kr. Avsättning i bokslutet till fond får göras med lika stort belopp. Avsättningen är avdragsgill.

5.3. Inbetalningstidpunkt

I samtliga fondsystem har hittills gällt att inbetalningen skall göras senast den dag deklarationen skall lämnas (jfr s 142). Det innebär att om ett företag får anstånd med att lämna deklaration förskjuts tidpunkten för inbetalning i motsvarande mån.

Inbetalning kan göras senare med bibehållen rätt till avdrag, dock aldrig senare än 30 juni taxeringsåret när det gäller allmän investeringsfond. Inbetalning på förnyelsekonto får göras senast den 15 oktober. Vid försenad inbetalning utgår en särskild avgift. Avgiften är — ifråga om allmän investeringsfond — 1 procent om inbetalningen görs senast en vecka efter det att deklarationen skulle ha lämnats och 4 procent därefter. Även när det gäller sen inbetalning på förnyelsekonto utgår avgift. Avgifterna är inte avdragsgilla vid taxeringen.

6. Dispens från inbetalningsskyldighet

När det gäller de obligatoriska fonderna har man, just på grund av obligatoriet, ansett det nödvändigt att öppna en dispensmöjlighet från inbetalningsskyldigheten.

Regeringen får enligt 1 § lagen (1984:1090) om inbetalning på förnyelsekonto, om det finns synnerliga skäl, medge befrielse helt eller delvis från inbetalningsskyldigheten. Motsvarande dispensmöjlighet fanns beträffande de särskilda investeringsfonderna. I dispensfrågan anförde departementschefen vid tillkomsten av den lagstiftningen (prop 1982/83:50, bil 2, sid 4) följande:

Vad gäller tillämpningen av dispensregeln förhåller det sig givetvis på det sättet att företag, som normalt inte gör investeringar i byggnader och maskiner, t ex banker, försäkringsbolag och konsultföretag, endast i begränsad omfattning kan utnyttja en avsättning till särskild investeringsfond. Denna omständighet bör dock inte utgöra dispensgrund. I allmänhet bör inte heller den omständigheten att skattefria realisationsvinster eller andra extraordinära intäkter ingår i årsvinsten föranleda dispens. Dispens bör dock kunna ges ifråga om ackordsvinster.

Andra tänkbara fall av dispens är då ett företag har drabbats av ekonomiska svårigheter eller

då ett företag nyligen har genomfört ett synnerligen omfattande investeringsprogram och därför har ett starkt behov av att få behålla sina likvida medel. Regeringen bör som förutsättning för dispens i nu angivna fall kunna ställa vissa villkor. Dessa kan gälla t ex sysselsättningen inom företaget eller företagens utdelningspolitik.

Dispens bör vidare kunna ges för att förhindra dubbelavsättningseffekt i mer betydande omfattning. En sådan effekt kan ofta uppkomma då ett företag uppbär utdelning från ett eget dotterbolag.

Regeringens dispensexpraxis beträffande de särskilda investeringsfonderna har kanske blivit något liberalare än vad lagtext och förarbeten kunde tyda på. Man får förmoda att samma praxis kommer att tillämpas också beträffande inbetalningsskyldigheten till förnyelsekontot i riksbanken. Det finns därför skäl att nämna att dispens medgetts för aktieägartillskott och fusionsvinster. Vidare har dispens regelmässigt getts för anteciperad utdelning från dotter- och intressebolag under förutsättning att det utdelande bolaget självt varit inbetalningsskyldigt. Dispens har i allmänhet i nu angivna fall getts hos det mottagande bolaget. I koncerner räcker det i de fallen med en dispens. Det har emellertid även förekommit att dispens istället getts det utdelande bolaget. Det kan i vissa fall vara en fördel om bolaget skall säljas ut att det inte finns några fonder. Dispens har också getts för faktiskt lämnad utdelning från dotter- och intressebolag. Att dispens ges i de sist nämnda fallen beror på att vinstmedlen härrör från ett annat års vinster än det som lagstiftningen avser att träffa.

Generellt kan sägas att koncerninterna vinster som inte är reella liksom utdelning av gamla vinstmedel efter dispens kan få räknas bort när man bestämmer underlaget för inbetalningsskyldigheten.

7. Ianspråktagande av investeringsfonder

7.1. Ändamål

I fondlagstiftningen anges för vilka ändamål en fond får användas. Inom ramen för dessa ändamålsbestämmelser är det sedan regeringens, eller efter delegation, statens industriverks (SINDs) sak att bestämma i vilken utsträckning fonderna vid varje tidpunkt får tas i anspråk.

Allmän investeringsfond och *särskild investeringsfond* får användas för följande ändamål.

1. Kostnader för reparations- och underhållsarbeten på en här i landet belägen byggnad, som inte utgör lagertillgång i rörelse eller är avsedd att användas som bostad, och för avskrivning av ny-, till- eller ombyggnad av sådan byggnad.
2. Avskrivning av inventarier som är avsedda att användas här i riket. Transportmedel i internationell trafik får också medräknas. Dessutom får beaktas ombyggnad av fartyg eller luftfartyg och kostnader för reparation av fartyg eller luftfartyg.
3. Kostnader för främjande av skogsbruk eller för reparations- och andra underhållsarbeten på en här i landet belägen markanläggning, som inte utgör omsättningstillgång i rörelse, och för avskrivning av sådan del av anskaffningsvärdet av markanläggning som får dras av genom år-

liga värdeminskingsavdrag. Det sistnämnda innebär att ianspråket belopp skall avräknas från det till 75 procent reducerade anskaffningsvärdet för markanläggning.

4. Kostnader för undersökningsarbete, förberedande arbete eller tillredningsarbete i gruva, stenbrott eller annan liknande fyndighet.
5. Kostnader för tekniskt och naturvetenskapligt forsknings- och utvecklingsarbete samt kostnader för utbildning av arbetstagare hos företaget. En förutsättning är i detta fall att företaget driver industriell tillverkning.
6. Kostnader för att främja avsättningen utomlands av tjänster från svenska företag och varor som tillverkas i landet.

I syfte att främja exporten har i juni 1985 gjorts två ändringar i fondlagstiftningen (prop 1984/85:140, NU 1984/85:33, SFS 1985:471—472). Den ena ändringen går ut på att de ändamål för vilka de allmänna och särskilda investeringsfonderna nu får tas i anspråk utsträcks till att avse också kostnader för tjänsteexport. Härigenom kommer varu- och tjänsteexport att behandlas enligt likartade principer. Som exempel på fondutnyttjande som bör tillåtas nämns i propositionen täckande av kostnader för reklam, marknadsundersökningar och utbildning med syfte att öka tjänsteexporten.

Den andra ändringen innebär att de allmänna och särskilda investeringsfonderna undantagsvis kan få tas i anspråk i samband med investeringar i maskiner och andra inventarier utomlands. Det krävs dock enligt de nya reglerna särskilda skäl och tillstånd av regeringen för att få utnyttja fonderna utomlands. Det gäller också den s k fria sektorn. Enligt förarbetena skall det vara fråga om stora och lätt identifierbara projekt och investeringen skall framstå som önskvärd ur allmän synpunkt. Som exempel på investeringsprojekt nämns prov- och referensanläggningar. Det bör också nämnas att enligt förarbetena till lagstiftningen kommer tillstånd inte att lämnas i de fall dubbelbeskattningsavtalen undantar inkomster i utlandet från beskattning i Sverige.

Förnyelsefond får tas i anspråk för utgifter för utbildning av arbetstagare hos företaget samt för utgifter för forskning och utvecklingsarbete. Om det finns synnerliga skäl får regeringen medge att förnyelsefond tas i anspråk för annat ändamål än nu sagts (7 §).

Det bör här understrykas att även om förnyelsefonden tar sikte på annat än realinvesteringar kan den — inom ramen för de allmänna ändamålsbestämmelserna — användas för anskaffning av byggnader och inventarier. I prop 1984/85:86 anför bl a följande:

”Det bör betonas att användningsområdet för fonderna — oavsett om det gäller interna eller externa insatser — inte är begränsat till åtgärder av teknisk eller naturvetenskaplig natur. Fonderna bör kunna utnyttjas även för t ex ekonomiskt och administrativt inriktat forsknings- och utvecklingsarbete. Även mera marknadsinriktade utvecklingsprojekt bör kunna ingå i användningsområdet.

Jag vill i sammanhanget understryka att avsikten med förnyelsefonderna är att de skall stimulera till insatser som annars inte skulle komma till stånd. Användningen av fonderna skall således leda till ökade insatser på de aktuella områdena. Det kan vara ändamålsenligt att företagsledning och organisationerna kommer överens om riktlinjer för hur de resurser som ställs till förfogande skall utnyttjas.

I fråga om arten av utgifter för de aktuella ändamålen vill jag framhålla att förnyelsefonden i första hand är avsedd för löpande omkostnader, d v s sådana kostnader som är direkt avdragsgilla vid taxeringen. Vad gäller utbildning kan fråga vara om kostnader för hela kursen, ersättningar till lärare eller instruktörer eller hyra av utbildningsmaterial. Inget hindrar emellertid att förnyelsefond utnyttjas även för investeringar i byggnader och utrustning i samband med utbildning, forskning eller utvecklingsarbete. Däremot bör anskaffning av tillgångar som över huvud taget inte är avdragsgilla inte kunna finansieras med hjälp av förnyelsefond”.

Som tidigare nämnts kan regeringen om synnerliga skäl föreligger ge ett företag rätt att använda förnyelsefond för annat ändamål än som nyss redovisats. Enligt förarbetena till lagstiftningen kan dispensbestämmelsen t ex bli tillämplig om ett företag har investeringar i anläggningar eller utgifter för utlandssatsningar som är av avgörande betydelse för företagets framtid och som kan genomföras endast under förutsättning att förnyelsefond får användas. Ett annat viktigt fall är om ett företag med angelägna investeringar har en förnyelsefond som vida överstiger rimliga utgifter för utbildning, forskning eller utvecklingsarbete.

7.2. Gemensamma principer för användning av fondmedel

Gemensamt för fonderna är att ett belopp som har avsatts till fond får tas i anspråk endast för arbete som utförs, inventarier som levereras och i övrigt kostnader som hänför sig till tid efter bokslutsdagen. Det förhållandet att t ex en byggnad påbörjats före bokslutsdagen hindrar i princip inte att fonderna tas i anspråk för de kostnader som ligger efter bokslutsdagen.

En annan viktig gemensam princip är att fonder aldrig får utnyttjas för begagnade inventarier.

I fråga om inventarier som ett företag har anskaffat från näringsidkare med vilken företaget är förbundet i väsentlig ekonomisk intressegemenskap får fonden tas i anspråk endast om inventarierna har tillverkats under beskattningsåret.

8. Tillståndsgivningen

8.1. Allmänt

Som huvudregel gäller att ett företag får ta i anspråk sin investeringsfond endast efter tillstånd av regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, statens industriverk (SIND). När regeringen släpper en fond fri helt eller delvis gör man det numera genom en s k frisläppsförordning, en för varje typ av fond. Av den framgår alltså för vilka ändamål fonderna är frisläppta, under vilken tidsperiod och vilken myndighet, regeringen eller SIND, som skall besluta i ärendet. Det kan vara värt att nämna att regeringen i ett enskilt ärende kan ge tillstånd till fondutnyttjande även om något allmänt frisläpp i form av frisläppsförordning inte givits.

Som exempel kan nämnas Volvos investeringar i bilfabrik i Uddevalla kommun.

Ett beslut om ianspråktagande kan avse även belopp som framdeles avsätts till investeringsfond. Det är inte ovanligt att företag söker tillstånd på sina preliminära bokslut. Denna möjlighet att få "förhandsbesked" bör naturligtvis tas till vara. Ett företag som har fått tillstånd att utnyttja fond kan givetvis avstå från att utnyttja tillståndet.

8.2. Arbetstagarorganisationernas inflytande

Genomgående gäller att arbetstagarorganisationerna har inflytande i fråga om fond som skall tas i anspråk.

Allmän och särskild investeringsfond

När det gäller allmän och särskild investeringsfond skall företaget bereda berörda arbetstagarorganisationer tillfälle att yttra sig över ansökningen. Saknas sådana organisationer skall istället de anställda på lämpligt sätt beredas tillfälle att yttra sig. Yttrandet skall fogas till ansökningen. Den tillståndsgivande myndigheten är inte bunden av arbetstagarnas ställningstagande men det har en stor tyngd vid beslutsfattandet. I de fåtal fall då en ansökan avstyrks av en majoritet av de anställda har den regelmässigt avslagits.

Förnyelsefond

När det gäller förnyelsefonderna har arbetstagarorganisationerna *vetorätt*. Departementschefen anförde (prop 1984/85:86) följande.

Även i fråga om förnyelsefonderna bör utgångspunkten vara att ett företag, som vill få ut medel från sitt förnyelsekonto i riksbanken innan spärrtiden gått till ända, skall göra en ansökan hos statens industriverk (SIND). Enligt tredje stycket första meningen skall till ansökningen fogas yttrande från de lokala arbetstagarorganisationer som är bundna av kollektivavtal i förhållande till företaget. Med lokal arbetstagarorganisation avses i enlighet med lagen (1976:580) om medbestämmande i arbetslivet (MBL) sådan sammanslutning av arbetstagare som är part i lokala förhandlingar med arbetsgivaren, t ex klubbar eller avdelningar. Förnyelsefondernas ändamål liksom det förhållandet att de ingår som ett led i löneförhandlingarna motiverar i detta fall att anställda som omfattas av kollektivavtal tillerkänns ett starkare inflytande än vad som gäller vid utnyttjande av investeringsfonder. Som huvudregel gäller därför enligt andra meningen att en ansökan skall avslås om arbetstagarorganisationer som avstyrker ansökningen företräder fler anställda hos företaget än organisationer som godtar den. Denna majoritetsregel bör gälla även om företaget har andra anställda än sådana som företräds av avtalsslutande organisationer.

Majoritetsregeln innebär att en arbetstagarorganisation som företräder obetydligt fler anställda än de andra organisationerna hos företaget ensam kan utöva vetorätt. Detta kan teoretiskt sett ge majoritetsorganisationen ett omotiverat starkt inflytande i samband med utnyttjandet av förnyelsefonderna. För att minska risken för olämplig tillämpning av majoritetsregeln och för att understryka önskvärdheten av enighet har en kompletterande regel införts i tredje meningen. Denna kompletteringsregel ger berörda centrala arbetstagarorganisationer möjlighet att komma överens om att majoritetsregeln skall ersättas med exempelvis krav på kvalificerad majoritet eller enhällighet. Föreligger en sådan överenskommelse blir alltså innehållet i denna bindande vid tillståndsgiv-

ningen i stället för majoritetsregeln. Samtliga centrala arbetstagarorganisationer som företräder anställda hos företaget skall ha biträtt överenskommelsen för att denna skall vara giltig. Med central arbetstagarorganisation avses förbund eller därmed jämförlig sammanslutning av arbetstagare (jfr 6 § MBL).

Har ett företag inte träffat kollektivavtal med sina anställda skall de anställda på annat lämpligt sätt beredas tillfälle yttra sig.

I förarbetena har departementschefen uttalat sig hur beslutsmyndigheten skall förhålla sig när en ansökan om ianspråktagande av förnyelsefond tillstyrks av de anställda. Han anför:

Jag vill betona att SIND:s prövning av ändamålet för fondutnyttjande normalt bör stanna vid ett konstaterande av att de formella villkoren är uppfyllda. SIND behöver således inte göra någon kvalitativ bedömning av den tilltänkta utbildningen, forskningen eller utvecklingsarbetet. Motvarande bör gälla även i de fall då prövningen ligger hos regeringen. Den faktiska beslutanderätten bör med andra ord ligga hos företaget och de anställda. Detta torde i hög grad vara ägnat att minska de administrativa problemen.

8.3. Gällande frisläpp

Allmän investeringsfond

Enligt förordningen (1980:846, ändrad senast 1985:366) om frisläpp av investeringsfonder gäller för närvarande följande:

Fonder som avsätts t o m 1986 års taxering (bokslut t o m den 31 december 1985) är frisläppta för investeringar till utgången av mars 1987. Frisläppet innebär närmare bestämt att fonderna får användas för

- byggnads- och markarbeten som utförs före utgången av mars 1987,
- marknadsföring av varor utomlands till den del kostnaden hänför sig till tiden före utgången av mars 1987 samt
- för inventarier som anskaffats före utgången av mars 1987 under förutsättning att de är avsedda att användas inom de regionalpolitiska stödområdena.

Andra investeringar än de ovan uppräknade berörs inte av frisläppet. Att gällande frisläppsbeslut inte omfattar kostnader för forskning och utveckling beror sannolikt på att de särskilda investeringsfonderna och förnyelsefonderna får användas för detta ändamål (jfr nedan).

Frisläppet avser inte personbilar och inte heller inventarier avsedda för uthyrning. Uthyrning inom den egna koncernen är dock alltjämt tillåten.

Vidare har regeringen förbehållit sig rätten att pröva ansökningar som avser inkomstslaget annan fastighet. SIND får inte heller pröva ansökan som avser investeringar över 30 milj. kr utanför stödområdena.

När det gäller investeringar i inkomstslaget annan fastighet har regeringens praxis hittills varit ganska restriktiv. I princip tillåter man inte att fonder utnyttjas för fastighetsförvaltning. När byggnaden endast till mindre del hyrs ut kan fond ändå få användas för hela investeringen. Skall byggnaden till största

delen regelmässigt hyras ut avslås en ansökan. Vid en uthyrning mellan dessa ytterlighetsfall kan fonden få användas för den del av investeringen som motsvarar byggnadens användning i den egna verksamheten.

Det är inte ovanligt att man i koncerner av bl a organisatoriska skäl samlar kontors- och fabriksbyggnader i ett fastighetsförvaltande bolag. I dessa fall har regeringen regelmässigt gett tillstånd för byggande för koncerngemensamma behov.

Som lagen är utformad kan tillstånd inte ges att ta i anspråk fonder för bostadsbyggande.

Särskild investeringsfond

De särskilda investeringsfonderna är frisläppta när det gäller avsättningar till såväl 1984 som 1985 års taxeringar. Frisläppet gäller även de som på grund av förlängning av räkenskapsåret varit skyldiga att göra avsättningar vid 1986 års taxering.

Frisläppet har — med två viktiga undantag — samma omfattning som det som gäller för de allmänna investeringsfonderna. Den ena skillnaden är att särskild investeringsfond även får tas i anspråk för anskaffning av inventarier som skall användas utanför stödområdena. Den andra skillnaden är att en sådan fond får användas för forskning och utveckling.

Förnyelsefond

Regeringen har redan släppt förnyelsefonderna fria (SFS 1985:44). Det gjorde man i januari 1985, d v s bara några veckor efter riksdagen beslutat om fondernas införande.

Förnyelsefonderna får enligt regeringens beslut användas för utgifter för utbildning av arbetstagare hos företaget samt för utgifter för forskning och utvecklingsarbete. Det ankommer på SIND att pröva ansökningarna.

Det bör dock här framhållas att trots det tidiga frisläppsbeslutet blir enligt lagen om förnyelsekonto ett inbetalt belopp aldrig tillgängligt före den 1 juli taxeringsåret 1986. Enligt frisläppsförordningen får inte heller medel utbetalas från förnyelsekonto före den tidpunkt utbildningen påbörjats eller leverans av inventarier skett. När det gäller byggnads- och markarbeten får högst 50 procent av de frisläppta medlen tas i anspråk när arbetena påbörjats och återstoden när halva projektet genomförts.

Ett företag som har investeringsbehov för vilket förnyelsefonderna får tas i anspråk kan alltså redan nu ansöka om tillstånd hos SIND. Men även om tillstånd ges måste företaget sätta in medlen på ett förnyelsekonto i riksbanken i samband med att deklaration lämnas.

Fördelen med ett tidigare beslut är dock att företaget kan planera igångsättandet till 1 juli 1986 då medlen tidigast får lyftas från kontot. Om företaget

har ett större byggnadsprojekt på gång kan det användas t ex de särskilda investeringsfonderna för de arbeten som utförs före den 1 juli 1986. Det bör nämnas att fond alltid — efter vederbörligt tillstånd — får användas för utgifter som hänför sig till tid efter bokslutsdagen. Företaget behöver alltså i och för sig inte invänta den tidpunkt då det kan lyfta medlen från kontot i riksbanken om det kan finansiera sina utgifter på annat sätt.

9. Överföring av fonder mellan koncernbolag

Allmän investeringsfond, särskild investeringsfond och förnyelsefond kan efter medgivande från SIND eller regeringen föras över mellan företag i koncern. Förutsättningarna är

- att det ena företaget är moderföretag och det andra företaget dess helägda dotterföretag eller
- att båda företagen är helägda dotterföretag till samma moderföretag eller
- att det ena företaget är ett svenskt aktiebolag vars aktier till mer än 90 procent ägs av moderföretaget tillsammans med eller genom förmedling av ett eller flera av dess helägda dotterföretag och det andra företaget antingen är ett annat sådant aktiebolag eller också moderföretaget eller dess helägda dotterföretag.

Med moderföretag avses svenskt aktiebolag, svensk ekonomisk förening eller svensk sparbank och med helägt dotterföretag, svenskt aktiebolag, vars aktier till mer än 90 procent ägs av moderföretaget. Det är möjligt att överföra fond från moder till dotter och tvärt om.

Normalt har man i en koncern en sådan planering att fondavsättningen görs i det eller de bolag där investeringsbehov finns inom överskådlig framtid. En rad oförutsedda faktorer som t ex vinstdelningsskatt, obligatoriska fondavsättningar, köp och försäljning av bolag kan göra det önskvärt att utnyttja möjligheten att föra över fonder mellan bolag.

I tillståndsgivningen är SIND och regeringen tämligen liberala. Man tycks i huvudsak betrakta koncernen som enhet. Detta innebär att om ett företag i en koncern ansöker om ianspråktagande av fond för en investering och ett frisläpp föreligger för investeringen i fråga ges normalt också tillstånd att föra över fond från annat koncernbolag och ta den fonden i anspråk för investeringen.

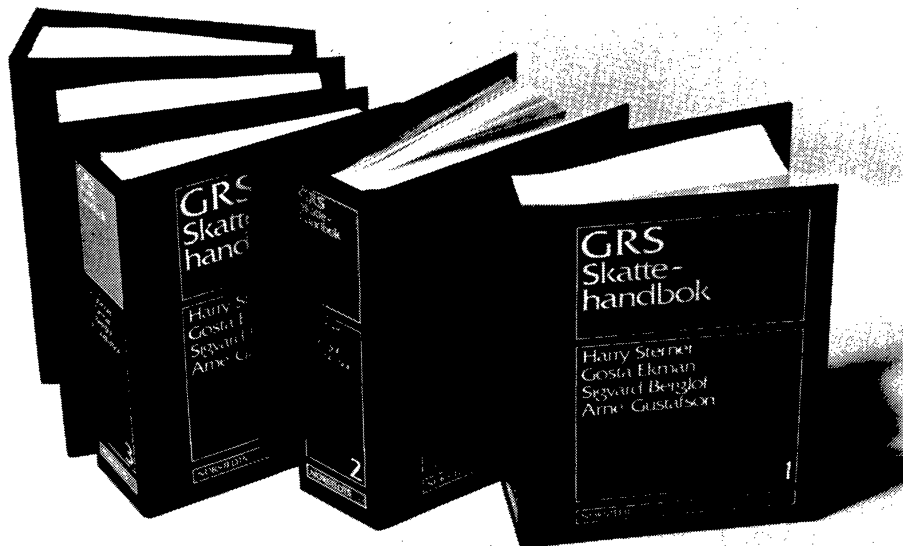
Det krävs dock att det företag som skall investera i första hand tar sina egna fonder i anspråk. Som tidigare nämnts kan ett företag få en ansökan om ianspråktagande av sina egna fonder prövad redan innan ett definitivt bokslut föreligger. När det gäller överförande av en nyavsatt fond prövar SIND eller regeringen inte en sådan ansökan före den 1 november taxeringsåret.

10. Förslag till ändrade regler

I en i januari i år utgiven departementspromemoria (*Ds Fi 1986:6*) *Investeringsfonderna* föreslås vissa ändringar i det nuvarande investeringsfondssystemet. Ett av förslagen gäller när inbetalning skall göras till kontot för investering i riksbanken. Enligt de nuvarande reglerna skall inbetalningen ha kommit riksbanken tillhanda den dag då deklarationen skall ha lämnats. Förslaget innebär att inbetalningen i stället skall ha gjorts en viss bestämd dag. Som sista inbetalningsdag föreslås den 30 april om företagets räkenskapsår avslutats efter den 31 augusti och den 15 februari om räkenskapsåret avslutats tidigare. Liksom för närvarande skall inbetalningar t o m den 30 juni godtas mot en särskild avgift. De nya inbetalningsreglerna är avsedda att tillämpas fr o m 1987 års taxering.

Vidare tas vissa administrativa förenklingar i investeringsfondsystemen upp. Bl a föreslås att skyldigheten för statens industriverk och länsstyrelsen att föra register över investeringsfonder skall slopas. Ett annat förslag är att kvarstående belopp i vissa äldre fonder m m skall återföras till beskattning.

I promemorian diskuteras avslutningsvis vilka möjligheter det finns att delvis slopa tillståndsförfarandet vid anspråktagande av investeringsfonder. Något förslag i den delen läggs dock inte fram.

Skattebibeln

GRS SKATTEHANDBOK i ny, utökad och aktuell upplaga ombesörjd av Gösta Ekman, f. d. generaldirektör vid Riksskatteverket; Sigvard Berglöf, regeringsråd och redaktör för Skattenytt; Arne Gustafson, Industriens skattesakkunnige, Industriförbundet; och Harry Sterner, en av GRS ursprungliga författare.

Den nya, utökade upplagan omfattar 5 à 6 band. Författningstext, kommentar och rättsfall återges nu samlat under respektive paragraf. De första två banden har redan utkommit. De omfattar författningstext, kommentar och rättsfall till 24–37 §§ kommunalskattelagen. Där-

efter följer i mars 1986 motsvarande material för 1–23 §§ och 38–43 §§. De resterande banden beräknas komma ut under 1986. Uppdatering av redan publicerat material sker 2–3 gånger om året till en kostnad av c:a 1:25 per sida.

Skattehandboken har blivit den mest övergripande och kompletta framställningen över svensk inkomst- och förmögenhetsbeskattning. Den är den självklara källan för skattekunskanden för såväl domare, advokater, revisorer och privatpersoner som för finans- och ekonomichefer i företag.

Jag beställer _____ ex av SKATTEHANDBOKEN **del I**

_____ ex av **del II**

_____ ex av **del III**

Pris 607:50 exkl moms (750:– inkl) per del.

Namn _____

Företag _____

Adress _____

Postadress _____

Underskrift _____

Frånkostas
Mottagaren
betalar portot

Norstedts Laghandböcker

SVARSPOST

Kundnummer 31563000

103 10 Stockholm